tohtriteks, keeletarkadeks ehk muuks ametimeheks saada, aga mis õpetaja see on, kes ise talupoja sugust on väljatulnud! Ega tema või herra olla, veel vähem kirikherra! Saksa sugust ükši sünniwad herrad, aga mitte maa sugust."

„Ära pahaks pane isa," wõttis Anu sõna enesele, „aga mina olen ses asjas koguni teises mõttes. Selle wasta ma ei seisa, et õpetajad targemad on kui meie talurahwas, sest nad on hoopis rohkem õppinud, enam haritud ja koolitud. Et nad aga nõnda on, et kõik, mis nad ütlewad, tõsi on, et nad sinu aru järele eksida ei wõigi, see ei ole wõimalik. Ka ei ole meie Eesti maa rahwas mitte seks loodud, et ta Sakslaste tahtmist peab tegema, waid seks, et ta Jumala tahtmist see on õigust peab tegema. Wiimaks ei ole Jumal ialgi ükši Sakslastele woli annud herra olla. Igaüks maarahwa seast, kes seda jõuab, wõib niisama herra olla. Iga saunamehe poega teeb suurem õppimine ja ülem harimine niisama herraks nagu seda, kelle wanemate wanemad mitmest põlwest saadik herrad oliwad. Selle pärast on ka need mehed, kes Maa sugust õpetajaks, tohtriks, keeletundjaks ehk muuks studeeriwad, niisamad auusad ametimehed kui teised, kes Saksa sugust on."

„Ikka sa räägid minu wasta," ütles isa hoopis paha meelega, „nüüd näen küll, kui wäga sind sauna Mart on juba eksitanud. Ma pean tema ja ta wanemad wiimaks siit oma lähidalt ära ajama. Sulle aga keelan mina waljuste ära weel Mardiga kokku saada ja juttu ajada."

„Aga isa," ütles Anu pool nuttes, „kui sa seda teed, siis teed sa ülekohut. Mart ei ole kellegi kurjategija, ja tema ja ta wanemad on iga aasta tööga ära tasunud, et nad sinu maa pääl elawad. Mart ei ole ka ialgi mind püüdnud eksiteele saata, waid ta on aga ütelnud, mis ma ise oma südames tundsin õige olewat." Wiimaste sõnade juures weeresiwad tal pisarad silmadest.

„Ole wait!" käratas isa wäga waljuste, „ja nüüd lõpetame jutu! Pea sina aga meeles, mis ma olen sulle ütelnud!"

„Anu, ae," hüüdis paks punane teenija tüdruk Tiiu, „Anu, tule, aita lehmi lüpsta, kari tahab warsti wälja saata. Tule aga õige pea!"

„Ja jah, küll ma tulen," hüüdis Anu, läks warsti silmi pisaratest ära püüdes isa kambrist wälja, wõttis lüpsiku kätte ja läks Tiinuga karjalauta lehmi lüpsma.

Isa jäi wäga pahase meelega kambri ja ümises iseeneses: „Tüdi teab, kuda selle Anu meel korraga nii teiseks on saanud. Mul oli üsna tegemist temaga. Pean aga ütlema, et see, mis ta rääkis, üsna sügawaste oli wälja mõteldud. Ja jah, nüüdsel ajal tahab ikka muna targem olla kui kana, aga seda ei tohi mitte lasta sündida." — — —

Mitu päewa läks mööda. Isa ja tütar ei rääkinud mitte palju teine teisega. Anu oli sagedaste kurw, ja silmadest wõis ära näha, et ta tihti pisaraid oli walanud. Mits pärast ta seda oli teinud, seda on kerge ära mõista. Et ta oma isa poolt luba ei saaks Mardile mehele minna, seda wõis ta selgeste sest jutust ära tunda, mis tema ja isa wahel oli olnud. Ta armastas Marti kõigest südamest, aga sel wiisil oli lootust wäga wähe üks kord teine teise päralt olla. Selle pärast ei üteinud ta ka isale, et ta Mardi pruudiks oli saanud.

Mart ei olnud aga ka mitte laisk. Ta oli waheajal ümberkaudses kohas mitmel pool käinud eneselle kohta kuulamas. Wiimaks leidis ta naabri-kihelkonnas ühe wäikse koha, mis kaunis paraja hinna eest müüa oli. Mardil aga ei olnud palju raha, sest see natuke, mis ta oli wooridega ja tööga jõudnud korjata, ei ulatanud koha ostmiseks. Ta läks oma endiste kihelkonnakooli-wendade juure, kelle seas mitu jõukat meest oliwad. Ehk küll meie Eesti talu peremehed sagedaste nii on, et nad oma sugust waesemalle mehele mitte nii hõlbsaste ei laina, siisgi läks Mardil korda nii palju üles wõtta, et esimese summa wõis sisse maksta. Nõnda sai ta peagi koha omanikuks. Nüüd oli tal wäga hää meel, sest ta wõis nüüd selle pääle mõtelda oma armsalle Anule awalikult kosja minna.

Ta wõttis ette Anu seltsis tubliste tööd teha ja hoolitas olla nõnda, et ta pea wõiks oma wõlad ja koha ära tasuda.

Terwe nädal läks mööda sest pühapäewast, mil Anu teda oma peigmeheks oli wasta wõtnud, aga ta ei olnud weel kordagi temaga kokku saanud, sest Anu oli temale kirjakese saatnud, kus sees seisis, et tal wist raske ast saab olema Anule kosja